

Frihedskæmperen Max Manus

**En storfilm, men ikke
nogen stor film**
Jørgen Lund

Max Manus er en ung nordmand, der har deltaget i vinterkrigen i Finland og kaster sig ind i modstandskampen i det besatte Norge. Filmen følger ham hele vejen frem til krigens slutning. Med filmen om Max Manus er Norge omsider trådt ind på storfilmsscenen, og med et års forsinkelse vises filmen endelig i danske biografier. Den er nemlig lavet i 2008 ligesom den danske parallel "Flammen og Citronen". Det er med tanke på "Flammen & Citronen", at man spændt går ind for at se "Max Manus", for de to film vil skildre det samme: Udvalgte frihedskæmpers indsats i hhv. DK og Norge.

I Danmark har alle en mening om den danske modstandsbevægelses indsats, om Scavenius og samarbejdspolitikken, om den danske overgivelse den 9. april 1940, om værnemagerne osv. Produktionsåret 2008 var så tæt på begivenhederne, at alle mente, at de kvalificeret kunne sige: "Sådan var det". Eller: "Sådan var det ikke". Hvor meget mere så ikke i Norge, hvor operationerne var større, og mytedannelserne tilsvarende større? I Danmark var det drengene fra Sct. Petri, der generede tyskerne, men i Norge var det decideret militære operationer. Hvor mange vandrehistorier er de nulevende nordmænd ikke blevet flasket op med om Max Manus og de andre partisaner? Derfor skal det norske filmhold roses for at vove pelsen med en beretning om noget, som alle andre synes, de ved meget bedre.

Som dansker var jeg lykkelig ubelastet af forhåndsviden om personer og begivenheder i Norge, og det gjorde, at jeg var fri for det problem jeg havde med "Flammen & Citronen": Hele tiden at afstemme, om filmen nu også berettede historisk korrekt og i hvert fald troværdigt i forhold til det billede, jeg havde dannet mig af besættelsestiden. Her kunne jeg se filmen som enhver anden film, og lad mig sige med det samme: Filmen har travlt, for samtidig med, at den har en masse ydre begivenheder, den vil berette om, vil den også udfolde det omvendte problem, der efterhånden kommer til at dominere Max Manus' liv: At han bliver ved med at overleve, mens alle hans medsammensvorne dør omkring ham under operationerne.

Han oplever det nemlig som ufortjent, at han lever videre, mens vennerne dør én efter én, og først langsomt går krigens sandhed op for ham: At alle skal dø. Det er så indlysende for Max Manus, at han

og vennerne har ret, at han ikke har overvejet, om der skulle kunne være noget, der kan ødelægge dette at få ret. Men til sidst, da han har fået ret, er det alligevel ødelagt, fordi de alle er døde af at få ret.

Han indser det, sammenkrøbet på en trappesten, til sidst i forløbet, umiddelbart inden han vil gribe ind for at redde sine venner, der er omringet af GESTAPO. Men han kommer for sent. Vennerne er døde, og det handlingslammer ham. Men dér, sørgelig ensom og nedbrudt på en trappesten, kan en film om Norges største frihedskæmper ikke ende.

Derfor får filmen en lidt påklistret slutning: Efter befrielsen får Max Manus sæde i kongens bil under sejrsparaden ned ad Karl Johan, hvor befolkningen tiljubler dem, og det skal forestille at være hans 'finest hour'. Men her er det storfilm, der tager over: Den vil gerne fortælle en stor historie om en stor krig med store heltebedrifter, og så må befrielsen selvfølgelig med. Befrielsen bliver bare ikke selv befriet.

Det er en flot og spændende film, men den bliver desværre aldrig opbyggelig, for den kan ikke rigtig beslutte sig for, om den vil hylde de norske frihedskæmperes indsats, eller om den vil skildre deres personlige ulykke. Det kunne ellers nemt kombineres opbyggeligt, hvis manuskriptet tog udgangspunkt i Jesu ord: "Større kærlighed har ingen end den at sætte sit liv til for sine venner" (Joh. 15, 13). Hvor vennerne skulle være det norske folk. Men det norske folk interesserer ikke Max så meget. Derfor bliver deres befrielsesjubel aldrig rigtig hans befrielsesjubel. Han er indsunket i sorg over sine personlige tab, mens de jubler, og det er jo ikke opbyggeligt. De forbigår hinanden. De berører ikke hinanden, og da slet ikke i kærlighed.

Det var ellers så tæt på et max manus-kript. Men det er måske en film om denne manglende kærlighed? Men så er det jo en tragedie. Sludrechatollet Woody Allen siger meget rigtigt, at verden er et tragisk sted at være. Men det behøver man jo ikke at gå i biografen for at finde ud af. Går man i biografen, er det jo netop for at finde ud af, om der evt. skulle være noget mere – et håb – noget opbyggeligt – noget, der peger fremad. Det er der ikke her. Max Manus har fået sin hyldest, og Norge har fået sin storfilm. Men nogen stor film er det ikke.

Filmfakta

Max Manus – Norge 2008 – Instr.: Joachim Rønning, Espen Sandberg – Manus: Thomas Nordset-Tiller – Medv.: Aksel Hennie, Agnes Kittelsen, , Nicolai Cleve Broch, Knut Joner, Ken Duken, Christian Rubeck – 118 min. – Biografpremiere d. 7/1 og på DVD 25/7 2010 – Tilladt for børn over 15 år – Udlejning/pressebilleder © Nordisk Film

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=7639&area=2>

https://cinemaonline.dk/Anmeldelse/frihedskaemperen_max_manus.4386.html

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=1829>

<https://www.nytimes.com/2010/09/03/movies/03roundup-004.html>